

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ОДЛУКЕ О БУЏЕТУ ГРАДА СОМБОРА ЗА 2025.ГОДИНУ

Основне економске претпоставке и смернице за припрему буџета дате су, од стране Министарства финансија РС, почетком месеца јула текуће године у Упутству за припрему одлуке о буџету локалне власти за 2025. годину и пројекцијама за 2026. и 2027. годину, у складу са чланом 36а Закона о буџетском систему ("Сл.гласник РС" број 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12, 62/13, 63/13, 108/13, 142/14, 68/15, 103/15, 99/16, 113/17, 95/18, 31/19, 72/19, 149/20, 118/21, 138/22, 118/21-др.закон, 92/23 и 94/24), током месеца новембра у Ревидираном Упутству за припрему одлуке о буџету локалне власти за 2025.годину и пројекцијама за 2026. и 2027.годину, Фискалној стратегији за 2025.годину са пројекцијама за 2026. и 2027.годину и ревидираној Фискалној стратегији за 2025.годину са пројекцијама за 2026. и 2027.годину. Основни економски индикатор за 2025. годину је стопа раста реалног бруто друштвеног производа од 4,2%.

Смернице економске политике - координиране мере фискалне и монетарне политике, садржане у Ревидираном Упутству Министарства финансија за 2025. годину са пројекцијама за 2026. и 2027.годину и ревидираној Фискалној стратегији за 2025.годину са пројекцијама за 2026. и 2027.годину представљају средњорочни, као и годишњи макроекономски и фискални оквир на основу кога се доноси буџет локалне самоуправе. Ревидирана Фискална стратегија у средњем року предвиђа постепену стабилизацију јавних финансија и усмеравање фискалног простора на раст јавних инвестиција у циљу опоравка и раста привреде.

Остварење основних приоритета/циљева економске/буџетске и фискалне политике државе за наредни период је у великој мери зависно од додатног раста цена енергената и светских цена примарних пољопривредних производа.

Буџет се и у 2025.години планира са развојним карактером, са значајно повећаним капиталним улагањима, што ће обезбедити задржавање одређене, неопходне динамике инвестиционе активности и самим тим омогућити наставак привредног раста.

Планирање буџета локалне власти усклађено је са предвиђеним макроекономским показатељима и на тај начин је остварена снажна дисциплина буџетских корисника. Реално задовољавање потреба и захтева буџетских корисника, као предуслов њиховог квалитетног функционисања и разлога постојања гарантује наменско, оправдано и економично располагање јавним средствима, а поготово у условима рада и функционисања које захтева деловање у ограничавајућим околностима наметнутим светским дешавањима.

Процес припреме буџета за наредну годину отпочео је током месеца јула текуће године (у складу са календаром за доношење буџета локалних власти утврђеним Законом о буџетском систему) када је Градско веће града Сомбора, на основу предлога Одељења за финансије Градске управе града Сомбора и Градског већника за финансије и привреду, утврдило текст Упутства директним корисницима за припрему Одлуке о буџета Града Сомбора за 2025.годину и пројекција за 2026.и 2027.годину. Упутство је у прилогу садржало основне економске претпоставке, смернице и параметре на основу којих су директни корисници израдили своје предлоге финансијских планова на основу планова индиректних корисника и доставили га Одељењу за финансије током септембра.

Закон о буџетском систему, предвиђа да се и одлука о буџету за 2025. годину планира на програмским основама у складу са Упутством Министарства финансија РС и смерницама Сталне конференције градова и општина, као овлашћеног координатора за едукацију и информисање локалних самоуправа по овој тематици.

Јединице локалне власти ће од 01. јануара 2025. године бити корисници Система за припрему, извршење, рачуноводство и извештавање СПИРИ, који представља информациони систем који на јединствен начин подржава све активности Министарства финансија и Управе за трезор у вези са буџетом Републике Србије и јединица локалне самоуправе, чиме ће се поједоставити начин рада корисника и омогућити ефикаснији начин управљања системом јавних финансија.

Приликом планирања буџета за 2025. годину водило се рачуна о томе да ће маса плата за запослене у јавном сектору, у циљу наставка фискалне консолидације, бити планирана у складу са Упутством Министарства финансија РС, одредбама Закона о буџету Републике Србије за 2025. годину и фискалним принципима Закона о буџетском систему.

Број запослених чије се плате финансирају из буџета града Сомбора је 644 лице, од чега је 532 лица запослено на неодређено време, док је 112 лице запослено на одређено време (у укупном броју на одређено време налазе се и изабрана и постављена лица).

Плата за запослена лица која плате примају из буџета града Сомбора у 2025. години је планирана на истом нивоу као и плата за 2024. годину, а током године ће приликом израде Одлуке о првом ребалансу Одлуке о буџету града Сомбора иста бити усклађена са одредбама Закона о буџету РС и фискалним правилима из Закона о буџетском систему. Плата са увећаном ценом рада (минимална цена рада) се иплаћује почев од прве исплате у јануару 2025. године и наглашавамо да веома велики број запослених, поготово у Градској управи – скоро трећина, има плате испод минималне цене рада и већи део године се мора вршити усклађивање са истом.

У вези са приходима од ненаменских трансфера из буџета Републике Србије који се дозначавају локалним самоуправама, према Упутству Министарства финансија РС, а и одредбама Закона о буџету Републике Србије за 2025. годину извесно је да ће у 2025. години за град Сомбор, као и за већину осталих локалних самоуправа бити издвојен исти износ средстава као и претходне године.

У структури процењених прихода за наредну буџетску годину највећи обухват заузимају порези, а у оквиру њих порез на зараде, уз напомену да ће до повећања наплате истог доћи стварањем услова за отварање нових радних места, услед повећања плата у складу са одредбама Закона о буџету Републике Србије за 2025. годину и одредбама фискалних правила Закона о буџетском систему и раста минималне цене рада од јануара 2025. године.

Процена прихода и примања Одлуком о буџету града Сомбора за 2025. годину вршена је пре свега на основу остварења прихода и примања у 2024. години и од планираних активности које подразумевају побољшање и унапређење система разреза и наплате једног дела изворних прихода који су како знамо у надлежности локалне самоуправе.

Значајни приходи се очекују првенствено од Пореза на зараде, што се очекује како због увећања минималне цене рада од јануара 2025. године, повећањем неопорезивог дела зараде, увећањем плата у јавном сектору од плате

за јануар 2025.године, самим тим ће, посматрајући искуствено претходних пар година (уз напомену да смо погранично место са великим одливом радне снаге у земље Европске уније), доћи до увећања плата и у приватном сектору због повећане потражње за радном снагом.

Град Сомбор је локална самоуправа која поклања веома велику пажњу и озбиљно ангажује све своје расположиве капацитете на привлачењу страних инвеститора, а пре свега опремајући инфраструктурно Индустријску зону града као центар производно-трговачког дела града стварајући на тај начин основу која ће потенцијалне инвеститоре привући да стартују, а и остану и прошире своје производне капацитете.

Будуће активности на унапређењу квалитета понуде Индустријске зоне града Сомбора која ће бити један од главних извора прихода и примања буџета града и генератор развоја и унапређења живота и стандарда становништва су нешто другачије у односу на претходну буџетску годину из разлога што смо током 2024.године имали продају одређеног броја градских парцела и површина будућим инвеститорима:

1. ЦТП – инвестициона кућа која се бави развојем локације, односно, они купују парцеле које касније уређују, граде објекте и на захтев инвеститора граде објекте по њиховој спецификацији и за посебне намене. Поменути ЦТП је купио од града скоро 22 хектара
2. Аеросол – компанија из Русије која је купила 6 хектара намењених за изградњу фабрике за производњу боја, лакова за ауто индустрију и кућну употребу. У плану је изградња 20 хиљада квадратних метара и запошљавање до 150 радника.
3. Неколико домаћих компанија (Еуролин, Л Декор) су купили парцеле између 3-4 хиљаде квадратних метара за изградњу производних погона.
4. У 2025. години се очекује и почетак изградње проширења производног погона компаније Мара Коре, као и почетак изградње објекта „Боје“ Сомбор.

У 2025. години планиран је почетак радова на изгради око 550 метара саобраћајнице С3 чиме би се направио још један улаз/излаз из Индустријске зоне и тако растеретили постојећи прикључци ка улици Стапарски пут. Такође, у плану је инфраструктурно опремање саобраћајнице П6 која је изграђена прошле године.

Будући да у оквиру индустријске зоне имамо само 6 хектара преосталих за понуду потенцијалним инвеститорима, тренутно се ради на додавању нових површина како би се повећало доступно земљиште. То је случај са блоком од 3 хектара код царинског терминала, где се тренутно ради на парцелацији и припреми парцелних бројева.

Структура процењених прихода за буџет 2025. године (приходи из свих извора финансирања) је следећа:

ПОРЕЗИ

3.740.609.000 дин.

- Порези на доходак, добит и капиталне добитке 2.567.197.000 динара (у оквиру тога Порез на зараде је 2.241.077.000 динара; Порез на приходе од самосталне делатности је 190.250.000 динара; Порез на остале приходе је 120.000.000 динара...)

- Порези на имовину 963.305.000 динара (у оквиру тога Порез на имовину је 700.000.000 динара; Порез на капиталне трансакције је 248.205.000 динара...)
- Порези на добра и услуге 138.800.000 динара
- Други порези 71.307.000 динара

ТРАНСФЕРИ	498.474.000 дин.
ДРУГИ ПРИХОДИ	662.690.000 дин.

Структура прихода буџета града Сомбора за 2025.и 2026.годину, као и наредну 2027.годину је следећа:

	2025. година	2026.година	2027.година
ПОРЕЗИ	3.740.609.000 дин.	3.740.609.000	4.001.897.000
ТРАНСФЕРИ	498.474.000 дин.	498.474.000	534.000.000
ДРУГИ ПРИХОДИ	662.690.000 дин.	662.690.000	709.000.000

Директни буџетски корисници буџета града Сомбора су у сарадњи са индиректним буџетским корисницима, као и претходних година, преиспитали нормативе потрошње, сагледавајући сегменте у оквиру којих је било могуће и оправдано спровести рационализацију и смањење расхода (поготово код трошкова путовања, услуга по уговору, специјализованих услуга, материјала), а све у складу са Упутством Министарства финансија за припрему одлука о буџету локалне власти за 2025.годину, поштујући и уважавајући упутства и смернице везане за финансијско-политичка дешавања на светском нивоу.

Расходи везани за субвенције и дотације планирани су у складу са Упутством Министарства финансија РС.

Акценат при планирању буџета за 2025.годину, стављен је, као и претходних година, на ангажовање интерних и екстерних капацитета који би апликацијом код републичких и покрајинских институција обезбедили масу средстава за финансирање и суфинансирање пројеката од значаја за локалну самоуправу, пре свега пројеката инфраструктурног садржаја (изградња капиталних инвестиционих система).

Полазећи од претпоставки макроекономске политике дефинисане ревидираним Упутством Министарства финансија РС и ревидираном Фискалном стратегијом за 2025.годину, за наредни период, процењено је да ће обим прихода у 2025. години износити 4.901.773.000 динара.

Глобална расподела, на расходној страни бруто буџета (обухваћена су средства буџета града, сопствена средства буџетских корисника и средства из осталих извора финансирања) је следећа:

- Градска управа, Извршни орган, Скупштина и ГП (654.346.517 динара)	13,35%
- Комунална област (1.406.102.000)	28,69%
- Друштвене делатности (1.170.579.483)	23,88%
- Образовање (1.107.479.000)	22,59%
- Расходи опште намене (563.266.000)	11,49%

Градска управа, Извршни орган, Скупштина града и Градско правобранилаштво су у односу на укупан буџет остварили значајне уштеде захваљујући рестриктивним мерама потрошње у претходном периоду, па су и средства за 2025.годину, као и за претходне године, тако планирана.

Издвајања за комуналну област су најзначајнија и захватају највећи проценат средстава буџета јер приоритет локалне самоуправе представљају капитални инвестициони пројекти. Најзначајнији пројекти који ће се финансирати средствима буџета града приказани су у Плану капиталних инвестиција за период 2025-2027.година који је саставни део Одлуке о буџету града Сомбора за 2025.годину.

Средства предвиђена на позицијама Сталне и Текуће буџетске резерве планирана су у складу са одредбама Закона о буџетском систему.

Учешће потрошње појединих програма у оквиру друштвених делатности, у оквиру области образовања, као и у делу општег потрошње буџета у односу на укупна буџетска средства Одлуке о буџету града Сомбора за 2025. годину је следеће:

- култура 8,88%
- физичка култура 6,54%
- предшколско образовање 8,86%
- основно образовање 8,66%
- средње образовање 3,28%
- социјална заштита 8,02%
- туризам 1,16%
- здравство 1,73%
- пољопривреда и заштита животне средине 4,29%.

Код предшколског васпитања важно је нагласити да се наставља суфинансирање дела трошкова боравка деце у приватним вртићима, такође је обезбеђено неометано функционисање Предшколске установе "Вера Гуцуња" Сомбор уз напомену да ће током 2025.године доћи до проширења капацитета пријема деце пријемом у новоизграђени објекат.

Средства планирана за основно и средње образовање планирана су на нивоу који ће одржати квалитетан и значајан степен функционисања свих школа.

Финансирањем одређених категорија материјално најугроженијих суграђана и током 2025.године (социјална црта локалног буџета) олакшаће се живот једног дела становништва, где се пре свега мисли на средства издвојена за: функционисање народне кухиње (сразмерно како у граду тако и у насељеним местима-дистрибуција прехранбених пакета); једнократне новчане помоћи (корисницима услуга Центра за социјални рад); регресирање путних трошкова ђака средњих школа, једнократне накнаде за незапослене породиље, финансирање потреба инклузивног образовања, родитељски додатак за прворођено дете, помоћ и нега у кући, средства за реализацију ЛАП-а запошљавања града Сомбора (суфинансирање програма за незапослене)...

Средства намењена за суфинансирање пројеката опредељена су у значајним износима и то за суфинансирање пројеката општег карактера од значаја за локалну самоуправу, суфинансирање пројеката из области образовања и највећи износ је издвојен за суфинансирање пројеката из комуналне области (и у 2025.години највећим делом је то изградња).

План бруто буџета за 2025. годину у износу од 4.901.773.000 динара обухвата средства опредељена Одлуком о буџету града Сомбора у износу од 4.671.000.000 динара и средства индиректних буџетских корисника предвиђена из осталих извора финансирања у износу од 230.773.000 динара.

У складу са одредбама Закона о буџетском систему образложење Одлуке о буџету града садржи и преглед програма, програмских активности и пројеката за 2025.годину и пројекције за наредне две буџетске године, као и преглед утврђених циљева и индикатора/показатеља остварења тих циљева које је локална самоуправа, у складу са законским одредбама, у обавези да периодично прати и о остварењу истих извештава како наредбодавца за извршење буџета, тако и Министарство финансија РС на прописаним обрасцима (циљеви и индикатори дати су у табеларном прегледу распоређени по програмима, програмским активностима и пројектима).

Поштујући одредбе Закона о буџетском систему, а за потребе израде предлога Одлуке о буџету града Сомбора за 2025.годину, у законом предвиђеном року усвојен је План поступног увођења родно одговорног буџетирања у поступак припреме и доношења Одлуке буџету града Сомбора за 2025. годину којим су дефинисани буџетски корисници и програми код којих је уведена родно одговорна компонента и то тако што је дефинисан један/два родно одговоран циљ у оквиру Планом опредељених програма/програмских активности. Закон о буџетском систему је обавезу локалних буџета да дефинише све програме и програмске активности родно одговорном компонентом пролонгирао за 2027.годину.

Саставни део Одлуке, а према Упутству Министарства финансија РС, чине и Табеле које приказују планирану маса средстава за плате запослених и број запослених, као и остали показатељи у 2025. у односу на 2024.и претходне године.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПРОГРАМСКОГ ДЕЛА БУЏЕТА ГРАДА СОМБОРА ЗА 2025.ГОДИНУ

У складу са чланом 28. Закона о буџетском систему образложење одлуке о буџету треба да садржи, између осталог, програмске информације које чине описи програма, програмских активности и пројеката корисника буџетских средстава, циљеве који се желе постићи у средњорочном периоду, као и показатеље учинака за праћење постизања наведених циљева. Одређени део наведених информација, као што је раније у тексту и наведено, у Одлуци о буџету града Сомбора за 2025.годину приказан је у табеларном делу, док је други део образложења дат у наставку.

Програмску структуру корисника буџета чине три програмске категорије: програм, програмска активност и пројекат, којима се групишу расходи и издаци буџета.

Програм представља скуп активности са заједничким жељеним друштвено-економским исходом, које корисници буџета спроводе у складу са својим кључним надлежностима и утврђеним средњорочним циљевима.

Програмска активност је текућа и континуирана делатност корисника буџета чијим спровођењем се постижу циљеви који доприносе достизању циљева програма. Програмске активности се утврђују на основу уже дефинисаних надлежности корисника буџета, као и ресурса потребних за

њихову реализацију, тако да чине функционалне, трошковне и управљачке целине.

Пројекат је временски ограничен пословни подухват корисника буџета, са јасно дефинисаним исходом, односно променом која се жели постићи, потребним ресурсима и управљачком структуром.

У поступку припреме и доношења буџета, треба планирати расходе за реализацију мера и активности утврђених посебним законима, у оквиру одређених програма, програмских активности, односно пројеката, с тим што се исти могу извршавати само до висине апропријације утврђене одлуком о буџету, без обзира на то да ли су приходи остварени у већем или мањем обиму од планираног.

Применом индикатора учинка обезбеђују се информације о ефикасности и ефикасности програма, програмских активности и пројеката. Индикатори учинка се утврђују за циљеве, односно изражавају циљеве на оперативном мерљив начин. Циљ је израз онога што се настоји постићи, док се индикатором учинка мери, тј. утврђује да ли се циљ постиже. Разликују се две врсте индикатора учинка: индикатори исхода и индикатори излазних резултата.

Програмски буџет омогућава да се ускладе средњорочно планирање и алоцирање буџетских средстава и боље управља јавним политикама. Јавне политике се рефлектују у програмском буџету јер се трошкови директно везују за спровођење програма, програмских активности и пројеката којим се остварују јавне политике.

Програм 16 – Политички систем локалне самоуправе је програм који припада сектору политичког система са сврхом обављања основних функција изборних органа локалне самоуправе. У оквиру овог програма налазе се три програмске активности које омогућавају остваривање утврђених задатака и циљева ради ефикасног и законитог функционисања органа Скупштине града и Извршних органа (Градоначелник, Градско веће).

Програмска активност 0001 – **Функционисање Скупштине** је активност која нам говори да је Скупштина града највиши орган Града који врши основне функције локалне власти, утврђене Уставом, законом и Статутом града Сомбора ("Службени лист града Сомбора" број 2/19). Скупштину града чине одборници које бирају грађани на непосредним изборима. Скупштина града у складу са горе наведеним актима има своје надлежности као што су: доноси Статут града, доноси буџет града и усваја завршни рачун града, утврђује стопе изворних прихода, доноси План развоја града и друга планска документа, доноси просторни и урбанистички план, доноси прописе и друге правне акте из надлежности Града...

Средства планирана за функционисање Скупштине града у оквиру апропријација буџета града Сомбора планирана су за плате Секретара Скупштине града, заменика Председника Скупштине града, накнаду за рад Председника Скупштине града, накнаде одборницима за вршење одборничке функције. Скупштина града Сомбора у складу са одредбама Статута има 61 одборника. У оквиру средстава намењених за функционисање Скупштине града планирана су и средства за редовно финансирање политичких активности у складу са Законом о финансирању политичких активности.

Програмска активност 0002 – **Функционисање Извршних органа** је активност која нам предочава функционисање Градоначелника и Градског већа

и средства која су нам неопходна за њихов рад. Средства која су планирана у буџету су планирна у оквиру одвојених апропријација намењених за рад Градоначелника и рад Градског већа и предвиђена су за плате, услуге по уговору, трошкове путовања. Градоначелника бира Скупштина града, има свог заменика који га замењује у случају одсутности, Статутом града су му прописане надлежности (представља и заступа град, наредбодавац је за извршење буџета, представља Градско веће, усмерава рад Градске управе...). Градоначелник има и своје помоћнике за одређене области. Градско веће, по Статуту треба да чине Градоначелник, заменик Градоначелника и девет чланова Градског већа. Градско веће у складу са Статутом града има своје надлежности као што су: предлаже статут, буџет и друге одлуке и акте које доноси Скупштина града, непосредно извршава и стара се о извршавању одлука и других аката Скупштине града, врши надзор над радом Градске управе, поништава или укида акте Градске управе који нису у сагласности са законом, Статутом и другим општим актом или одлуком које доноси Скупштина града...

Програм 15 – Опште услуге локалне самоуправе спадају у сектор општих услуга јавне управе са сврхом обезбеђивања услуга јавне управе и остваривања и заштита права грађана и јавног интереса, одрживо управљање финансијама и администрирање изворних прихода локалне самоуправе, сервисирање обавеза које проистичу из задуживања за финансирање буџета и управљање јавним дугом, пружање ефикасне интервенције, ублажавања последица и обезбеђење снабдевености и стабилности на трижишту у случају ванредних ситуација. У оквиру програма планирани су расходи намењени за функционисање одељења и служби Градске управе града Сомбора, средства на име дотација верским заједницама, средства за јавни ред и безбедност (цивилна заштита), средства за финансирање рада удружења националних мањина, средства која су опредељена у текућу и сталну буџетску резерву, средства за функционисање месних заједница, рад Градског правобраниоца...

Програмска активност 0001 – **Функционисање локалне самоуправе и градских општина** је активност која обухвата средства планирана за плате запослених у одељењима и службама Градске управе града Сомбора, материјалне трошкове за функционисање Градске управе (стални трошкови), трошкове текућих поправки и одржавања зграде Жупаније и опреме у власништву Градске управе, као и средства за плаћање обавеза према Пореској управи на име обавеза ПДВ-а, средства за путне трошкове запослених, средства за набавку материјала (канцеларијски материјал, изводи и матични листови за потребе грађана, гориво, средства за одржавање хигијене зграде Жупаније...). Средства за верске заједнице су такође планирана у оквиру ове програмске активности и подразумевају дотације верским заједницама у складу са расположивим средствима и по захтевима верских заједница, а на основу Закључка Градског већа, усвојеног Финансијског плана за текућу годину и склопљених уговора.

Програмска активност 0002 – **Функционисање месних заједница** подразумева планирана средства за неометани рад и функционисање 22 месне заједнице на територији града Сомбора (седам градских и 15 насељених места) и односе се на плате запослених у месним заједницама и материјалне трошкове (стални трошкови, материјал...).

Програмска активност 0004 – **Градско правобранилаштво** града Сомбора у оквиру активности планирана су средства за плате Градског правобраниоца, два

Заменика правобраниоца и једног службеника, као и одређени износ средстава намењен за службена путовања, набавку материјала, стручне литературе...

Програмска активност 0007–**Функционисање националних савета националних мањина** подразумева финансирање или суфинансирање програма/пројеката удружења која негују идентитет националних мањина-националних заједница на територији града Сомбора.

Програмска активност 0009 - **Текућа буџетска резерва** подразумева средства која се користе за непланиране сврхе за које нису утврђене апропријације или за сврхе за које се у току године покаже да апропријације нису биле довољне, о употреби средстава Текуће буџетске резерве одлучује Градско веће града Сомбора својим закључком. Средства Текуће буџетске резерве се планирају на нивоу који је у складу са Законом о буџетском систему.

Програмска активност 0010- **Стална буџетска резерва** представља апропријацију која се може користити за финансирање расхода на име учешћа локалне власти у отклањању последица ванредних околности као што су поплава, суша, пожар, клизишта, снежни наноси, земљотрес, град, животињске и биљне болести, еколошка катастрофа и друге елементарне непогоде, односно други ванредни догађаји који могу да угрозе живот и здравље људи или проузрокују штету већих размера. Средства Сталне буџетске резерве се планирају на нивоу који је у складу са Законом о буџетском систему.

Програмска активност 0014 – **Управљање у ванредним ситуацијама** је програмска активност у оквиру које су предвиђена финансијска средства која ће се користити у случају евентуалних ванредних ситуација које би могле задесити локалну самоуправу, као и за опремање одређеног дела сектора цивилне заштите града Сомбора (радне униформе, опрема...). У оквиру ове програмске активности планирају се и средства за реализацију активности везаних за опремање и суфинансирање рада добровољних ватрогасних друштава.

Програм 1 – Становање, урбанизам и просторно планирање је програм који спада у сектор урбанизма и просторног планирања са сврхом планирања, уређења и коришћења простора у локалној заједници засновано на начелима одрживог развоја, равномерног територијалног развоја и рационалног коришћења земљишта, подстицање одрживог развоја становања кроз унапређење услова становања грађана и очување и унапређење вредности стамбеног фонда. У оквиру овог програма планирана су значајна финансијска средства која су опредељена у оквиру надлежности Одељења за комуналне делатности, имовинско-правне и стамбене послове Градске управе града Сомбора и већи део планираних средстава је инвестиционог карактера. План капиталних инвестиција града Сомбора за следећи трогодишњи период прати програм.

Програмска активност 0003-**Управљање грађевинским земљиштем** је програмска активност чији је циљ стављање у функцију грађевинског земљишта што подразумева све активности техничко-грађевинског карактера у складу са законом предвиђеним одредбама. Већина расхода у оквиру ове програмске активности се троши на начин да је обавезно спровођење поступка јавне набавке. У оквиру ове програмске активности планирана су и средства за откуп грађевинског земљишта за потребе града, изградњу и капитално одржавање објеката, саобраћајница, водовода и канализације, као и израду инвестиционо-техничке документације за изградњу и реконструкцију комуналних објеката и за уређење грађевинског земљишта.

Програм 2 – Комуналне делатности је програм који је такође секторски одређен у оквиру урбанизма и просторног планирања са сврхом пружања комуналних услуга од значаја за остварење животних потреба физичких и правних лица уз обезбеђење одговарајућег квалитета, обима, доступности и континуитета, сигурно и одрживо снабдевање водом за пиће становника, уређивање начина коришћења и управљања изворима, јавним бунарима и чесмама. Значајан део финансијских средстава који је у надлежности Одељења за комуналне делатности, имовинско-правне и стамбене послове одређен је управо на апропријацијама у оквиру овог програма, а све са циљем задовољавања потреба грађана града и насељених места.

Програмска активност 0001 – Управљање/одржавање јавним осветљењем је програмска активност која подразумева расходе везане за потрошњу енергије за јавну расвету у граду и насељеним местима, као и за трошкове одржавања јавне расвете током целе године. Трошкови јавне расвете су знатно нижи у току летњег периода у односу на зимски период године, па су средства и планирана у значајном обиму, али у односу на претходне године мање због уштеда произашлих из замене сијалица јавне расвете савременијим. Одржавање јавне расвете углавном подразумева замену светилки услед прегоревања и пуцања. Град је 2021.године склопио споразум о јавно приватном партнерству о замени и одржавању јавне расвете на својој територији са циљем смањења трошкова потрошње и одржавања у наредном периоду.

Програмска активност 0002 – Одржавање јавних зелених површина програмска активност у оквиру које се врше радови везани за одржавање јавних површина како у граду, тако и насељеним местима на свакодневном нивоу. Одржавање подразумева уређење и одржавање јавних зелених површина на површини од око 800 хектара.

Програмска активност 0003 – Одржавање чистоће на површинама јавне намене подразумева максималну могућу покривеност насеља и територије услугама одржавања чистоће јавних површина. Одржавање чистоће на јавним површинама се спроводи свакодневно, док постоји и сезонско чишћење у виду "Месеца чистоће" када се спроводи специјална, традиционална акција чишћења целог града од свих врста отпада (износ планиран за "Месец чистоће" за 2025.годину је на нивоу од 32 милиона динара).

Програмска активност 0004 – Зоохигијена као врста специјализоване услуге обухвата у себи услуге као што су: третман дератизације, третмане сузбијања комараца и крпеља (дезинсекција), као и услуге хватања паса луталица и њихово збрињавање у азилу за псе, као и активности попут стерилизације, чиповања и вакцинаисања...Основни циљ ове програмске активности представља унапређење заштите од заразних и других болести које преносе животиње.

Програмска активност 0006-Одржавање гробаља и погребне услуге је активност која подразумева одржавање неактивних гробаља и споменика знаменитим личностима, као и споменика на јавним површинама. Основни индикатор за остваривање циља ове програмске активности је број интервенција на основу притужби грађана.

Програмска активност 0008 – Управљање и одржавање водоводне инфраструктуре и снабдевање водом за пиће је програмска активност за коју су средства предвиђена у оквиру функције намењене за водоснабдевање и то за трошкове воде на јавним чесмама на територији града и за субвенције јавном

комуналном предузећу за потребе опремања система водоснабдевања (ЈКП "Водовод" Бездан).

Програм 7 – Организација саобраћаја и саобраћајна инфраструктура је програм у оквиру сектора саобраћај и саобраћајна инфраструктура са сврхом унапређења организације саобраћаја и унапређења саобраћајне инфраструктуре у локалној самоуправи. Програм организација саобраћаја и саобраћајна инфраструктура је у надлежности Одељења за комуналне делатности, имовинско-правне и стамбене послове Градске управе града Сомбора.

Програмска активност 0002 – **Управљање и одржавање саобраћајне инфраструктуре** за основне циљеве има опремање и одржавање саобраћајне сигнализације на путевима и улицама, одржавање квалитета улица и квалитета путне мреже кроз реконструкцију, рехабилитацију и редовно одржавање асфалтног покривача. Расходи на апропријацијама намењеним за ову програмску активност везани су за одређене специјализоване услуге (одржавање банкина општинских путева, рад Зимске службе), као и за одржавање општинских путева, улица и тротоара у граду и насељеним местима, рехабилитацију коловоза на општинским путевима, као и одржавање, прање и поправка аутобуских стајалишта, прање саобраћајних знакова и одржавање и текуће поправке поплочаних површина.

Програм 11 – Социјална и дечија заштита је програм у сектору социјалне заштите са сврхом обезбеђивања свеобухватне социјалне заштите и помоћи најугроженијем становништву града. Располагање и надлежност над реализацијом овог програма има Одељење за друштвене делатности Градске управе града Сомбора.

Програмска активност 0001 – **Једнократне помоћи и други облици помоћи** подразумевају пре свега трансферна средства за финансирање рада Центра за социјални рад Сомбор. У оквиру средстава намењених за Центар за социјални рад планирају се и средства за једнократне помоћи у складу са законом у износу од 30.000.000 динара, као и накнада трошкова сахрана незбринутих лица у износу од 6.966.000 динара. У оквиру програмске активности налазе се и средства опредељена за рад Народне кухиње на територији града и насељених места (дистрибуција прехранбених пакета) у износу од 30.000.000 динара, као и накнаде из буџета за суфинансирање трошкова воде, трошкова изношења смећа и трошкова паркирања за социјално угрожена лица у износу од 35.000.000 динара.

Програмска активност 0016 – **Дневне услуге у заједници** обухватају у оквиру своје програмске активности суфинансирање пројеката удружења из области социјалне и здравствене заштите (спроводи се конкурс, Градоначелник доноси Решење о расподели средстава којим се годишње подржи више десетина годишњих пројеката удружења) у износу од 7.500.000 динара. Расходи везани за активности ЛАП –а Рома у износу од 4.000.000 динара планирани су такође у оквиру ове програмске активности.

Програмска активност 0018 – **Подршка реализацији програма Црвеног крста** Сомбор подразумева активности које у складу са законом спроводи Црвени крст Сомбор и то путем програма као што су: служба тражења, програм добровољног давалаштва крви, програм прве помоћи, програм деловања у ванредним ситуацијама, као и организација рада Играонице за Ромску децу. Планирани износ за спровођење програмске активности је

7.915.000 динара.

Програмска активност 0019 – **Подршка деци и породици са децом** у оквиру програмске активности спроводи програм обезбеђивања накнаде из буџета за децу и породицу и то тако што је Град Сомбор Одлуком о основној и додатној подршци детету и ученику прописао право на суфинансирање дела трошкова боравка деце у приватним вртићима како би смањио листу чекања деце за услугама предшколског васпитања и у 2025.години планирана су средства за суфинансирање трошкова боравка деце у два приватна вртића, као и на начин да регресира трошкове превоза ђака средњих школа који похађају школе на територији Града Сомбора, између 40% и 50% цене месечне карте заједно са средствима Покрајинског секретаријата за образовање, управу и националне заједнице, а у складу са Одлуком о основној и додатној подршци детету и ученику. Средства планирана буџетом Града за наведене активности у 2025.години износе 63.000.000 динара.

Програмска активност 0020 – **Подршка рађању и родитељству** на својим апропријацијама у буџету планира средства за родитељски додатак за прворођено дете у износу од 40 хиљада динара (планирано је укупно 7.000.000 динара), финансијску помоћ незапосленим породицама у износу од 60 хиљада динара (6.000.000 динара), финансирање одобрених мера популационе политике града Сомбора (планирани износ је 409.000 динара).

Центар за пружање услуга социјалне заштите града Сомбора основан је 2021.године, док је активно почео са радом током 2022.године након сагласности Министарства финансија РС. Одлуком о буџету Града Сомбора за 2025. годину планирана су средства за редовно функционисање (трошкови плата запослених, стални трошкови, услуге, текуће одржавање зграда и објеката, материјал и др), као и средства за три програмске активности које су сада у њиховој надлежности:

- Програмска активност 0021 - Подршка особама са инвалидитетом у износу од 16.000.000 динара;
- Програмска активност 0016 - Дневне услуге у заједници које обухватају следеће услуге: Лични пратиоци детета и ученика у износу од 60.000.000 динара, Помоћ и нега у кући (плус иновација услуга у заједници) у износу од 29.160.000 динара и Дневни боравак за децу и одрасла лица са сметњама у развоју у износу од 14.000.000 динара;
- Програмска активност 0017 - Саветодавно-терапијске и социјално-едукативне услуге у износу од 7.380.000 динара.

Програм 13 – Развој културе и информисања се налази у сектору културе, комуникације и медија, а сврха му је очување, унапређење и представљање културно-историјског наслеђа, културне разноврсности, продукције и стваралаштва у локалној заједници. Располагање и надлежност над реализацијом овог програма има Одељење за друштвене делатности Градске управе града Сомбора.

Програмска активност 0001 – **Функционисање локалних установа културе** у оквиру својих активности бави се радом и унапређењем рада шест установа културе који су индиректни корисници буџетских средстава. Планирају се средства за плате и остала социјална давања за запослене у установама, затим стални трошкови, трошкови путовања, услуге по уговору и специјализоване услуге, текуће поправке и одржавање, као и набавка материјала. У току

2025.године установе културе у оквиру својих програмских дешавања организоваће низ манифестација од значаја за промоцију града, као и за своје суграђане.

Програмска активност 0002 – **Јачање културне продукције и уметничког стваралаштва** је програмска активност која подразумева расподелу средстава по решењу Градоначелника, а на основу спроведеног и упућеног јавног позива за финансирање и суфинансирање пројеката, програма и манифестација у култури. Планирана средства ће, по процени, бити реализована са преко више десетина пројеката културног садржаја.

Програмска активност 0004 - **Остваривање и унапређивање јавног интереса у области јавног информисања** се реализује путем финансирања пројеката у области јавног информисања у складу са законском регулативом.

Програм 14 – Развој спорта и омладине је програм који се налази у сектору спорта и омладине са сврхом обезбеђивања приступа спорту и подршка пројектима везаним за развој спорта, као и обезбеђивање услова за развој и спровођење омладинске политике. Располагање и надлежност над реализацијом овог програма има Одељење за друштвене делатности Градске управе града Сомбора.

Програмска активност 0004 – **Функционисање локалних спортских установа** обезбеђује средства за неометано функционисање Спортског центра, као индиректног буџетског корисника (плате, социјална давања запосленима, стални трошкови, услуге по уговору, текуће поправке и одржавање, материјал...). Спортски центар у свом саставу има шест објеката о којима мора водити рачуна и то су: затворени и отворени градски базен, градска хала "Мостонга", градско купалиште "Штранд", тениски терен "Жак", Соколски дом и Градски стадион.

Програмска активност 0002 – **Подршка предшколском и школском спорту** поред подршке школском спорту (логистика, едукације...) обухвата и расходе везане за програме Спортског савеза града Сомбора као што су: логистичка подршка спортским организацијама, бесплатна школица за децу у спорту, бесплатна рекреација за жене, рекреација у шаху за инвалиде и особе са посебним потребама, развој базичног фудбала...

Програмска активност 0001 – **Подршка локалним спортским организацијама, удружењима и савезима** подразумева расходе везане за расподелу средстава путем конкурса за суфинансирање програма у области спорта, Градоначелник доноси Решење о расподели средстава којим се подржава више од 80 годишњих програма спортских организација. У оквиру ове програмске активности планирана су средства и за спортске стипендије које се додељују у разноврсним спортским гранама по старосним категоријама.

Програмска активност 0005 – **Спровођење омладинске политике** је програмска активност која обухвата реализацију ЛАП-а за младе и ЛАП-а и Програма за децу.

Одлуком о буџету града Сомбора за 2025.годину у оквиру ове програмске активности планирана су и средства за финансирање активности и рада Омладинског центра.

Програм 8 – Предшколско васпитање је програм који се налази у оквиру сектора образовања са сврхом омогућавања обухвата предшколске деце у

вртићима. Програм предшколског васпитања се налази у надлежности Одељења за образовање Градске управе града Сомбора.

Програмска активност 0002-Функционисање и остваривање предшколског васпитања се обавља у складу са Законом о основама система образовања и васпитања, Законом о предшколском васпитању и образовању, Одлуком о буџету Града Сомбора за 2025. годину, Колективним Уговором ПУ "Вера Гуцуња" Сомбор, Одлуком о мрежи предшколских установа на територији Града Сомбора и годишњим Планом рада ПУ "Вера Гуцуња" као индиректног буџетског корисника.

За остваривање горе поменуте програмске активности највећи расходи су планирани на позицијама: трошкови плата, путни трошкови, стални трошкови, трошкови текућих поправки и одржавања зграда и објеката, трошкови набавке материјала. Предшколска установа "Вера Гуцуња" Сомбор обавља делатност у 32 објекта што у Граду што у насељеним местима на територији града Сомбора. Пружа услугу васпитно образовног рада кроз сва три облика рада (јаслице, обданиште и забавиште) у полудневном и целодневном боравку.

Програм 9 – Основно образовање је програм који се такође налази у сектору образовања са сврхом доступности основног образовања свој деци са територије града у складу са прописаним стандардима. Програм основног образовања се налази у надлежности Одељења за образовање Градске управе града Сомбора.

Програмска активност 0001- Реализација делатности основног образовања Основно образовање је уређено у складу са Законом о основама система образовања и васпитања, Законом о основном образовању и васпитању, Одлуком о мрежи основних школа на територији Града Сомбора.

Делатност основног образовања на територији Града Сомбора према врсти обављају: Основне школе, Основна школа за образовање одраслих, Музичка школа и Школа за основно и средње образовање ученика са сметњама у развоју. Делатност основног образовања на територији града Сомбора обавља 19 основних школа и то пет у граду Сомбору и четрнаест основних школа у насељеним местима на територији Града Сомбора.

За остваривање програмске активности највећи расходи су планирани на следећим апропријацијама: путни трошкови, стални трошкови, трошкови текућих поправки и одржавања зграда и објеката, трошкови набавке материјала и др.

Програм 10 – Средње образовање је програм у оквиру сектора образовања са сврхом која подразумева доступност средњег образовања у складу са прописаним стандардима и потребама за образовним профилима који одговарају циљевима развоја града и привреде. Програм средњег образовања се налази у надлежности Одељења за образовање Градске управе града Сомбора.

Програмска активност 0001-Реализација делатности средњег образовања је активност која говори да је средње образовање уређено у складу са Законом о основама система образовања и васпитања и Законом о средњем образовању и васпитању.

На територији Града Сомбора делатност средњег образовања према врсти обавља шест средњих школа, Средња Музичка школа и Школа за образовање ученика са сметњама у развоју.

За остваривање програмске активности највећи расходи су планирани на следећим позицијама: путни трошкови, стални трошкови, трошкови текућих поправки и одржавања зграда и објеката, трошкови набавке материјала и др.

Град Сомбор за сваку школску годину расписује Конкурс и обезбеђује средства за стипендије за најмање 40 студената са територије Града Сомбора и за стипендију ђака генерације, а у складу са Одлуком о стипендирању студената са територије града Сомбора.

Центар за стручно усавршавање запослених у образовању града Сомбора, као индиректни корисник буџетских средстава, почео је са радом у 2019. години ради стручног унапређења и подизања компетенција запослених у образовању на територији Града Сомбора. Одлуком о буџету Града Сомбора за 2025. годину планирана су средства за редовно функционисање (трошкови плата запослених, стални трошкови, услуге по уговору, текуће одржавање зграда и објеката, материјал и др).

Програм 12 – Здравствена заштита је програм који спада у сектор здравствене заштите са сврхом доступности примарне здравствене заштите у складу са националним стандардима и обезбеђивање и спровођење активности у областима деловања јавног здравља. Располагање и надлежност над реализацијом овог програма има Одељење за друштвене делатности Градске управе града Сомбора. Највећи део средстава у оквиру овог програма реализује се путем Дома здравља "Др Ђорђе Лазић" и Апотеке Сомбор, као и кроз програме из области друштвене бриге о јавном здрављу.

Програмска активност 0001- **Функционисање установа примарне здравствене заштите** обухвата финансијска средства планирана за неометано функционисање Дома здравља "Др Ђорђе Лазић" и Апотеке Сомбор. Средства се опредељују за материјалне трошкове, текуће поправки и одржавање објеката и набавку неопходне медицинско-лабораторијске опреме омогућавајући на тај начин максималну подршку здравственом сектору, а на тај начин и квалитетну и доступну здравствену заштиту становништву.

Програмска активност 0002 – **Мртвозорство** је активност која подразумева ангажовање сталног дежурства изабраних лекара за потребе утврђивања смртних случајева грађана ван медицинских установа.

Програмска активност 0003- **Спровођење активности из области друштвене бриге за јавно здравље** представља програмску активност која је 2025. године шести пут уврштена у буџет и веома је битна и значајна за спровођење планираних програма бриге о јавном здрављу, док је активност везана за сузбијање амброзије пети пут 2025. буџетске године планирана у оквиру ове програмске активности и биће спроведена како у граду тако и у насељеним местима.

Програм 4 – Развој туризма такође спада у сектор економске и развојне политике са сврхом унапређења туристичке понуде у граду (локалној самоуправи). Програм туризма у Градској управи града Сомбора је у надлежности Одељења за привреду, туризам и локални економски развој. Туризам је представљао једну од најдинамичнијих привредних грана. Улагања у туризам могу се веома брзо вишеструко вратити, али под условом да изградњу

неопходне инфраструктуре и супраструктуре прати и адекватан избор туристичких производа који ће бити понуђени на домаћем и страном туристичком тржишту, као и адекватан избор маркетинг микса који ће представити туристичку понуду неког подручја/града. Такође, истовремено је неопходно вршење константног надзора над радом привредних субјеката и физичких лица који делатност обављају у области туризма у циљу обезбеђења законитости њиховог рада, квалитетне примене прописа и спречавања рада нерегистрованих субјеката.

Програмска активност 0001- **Управљање развојем туризма** представља активности које омогућавају развој и унапређење, као и квалитетну подршку, како логистичку, тако и саветодавну у формирању туристичке понуде једног града. Туристичка организација града Сомбора је установа, индиректни корисник буџетских средстава која својим радом и функционисањем омогућава да туристичка понуда и пружене услуге нашег града буде презентоване како на домаћим, тако и на међународним сајмовима и манифестацијама, стварајући на тај начин позитивну, хармоничну и слику домаћинског и града који пружа руку добродошлице гостима и туристичким зналцима.

Програмска активност 0002 – **Промоција туристичке понуде** подразумева активности на квалитетној, адекватној, разноликој, свеобухватној туристичкој понуди нашег града на циљаним тржиштима. У оквиру промоције туристичке понуде суфинансирају се и манифестације од значаја за туристичку промоцију града уз подршку Туристичке организације града Сомбора омогућавајући на тај начин да сав туристички потенцијал града дође до пуног изражаја. Средствима буџета града се суфинансирају манифестације које представљају град Сомбор на начин да културолошке, мултинационалне, гастрономске, географске и социолошке карактеристике нашег поднебља избију у први план и на тај начин привуку туристичку елиту, како домаћу, тако и страну. Промоција туристичке понуде у оквиру својих програмских активности промовише и суфинансира и традиционалне манифестације које се одржавају у насељеним местима наше локалне самоуправе.

Програм 3 – Локални економски развој спада у сектор економске и развојне политике са сврхом обезбеђивања стимулативног оквира за пословање и адекватног привредног амбијента за привлачење инвестиција. Програм Локалног економског развоја је у Градској управи града Сомбора у надлежности Одељења за привреду, туризам и локални економски развој. Програм Локалног економског развоја је један од програма у буџету града Сомбора којим се опредељују значајна финансијска средства, а све у циљу унапређења привредног живота града, стварању квалитетне пословне климе, омогућавању развоја одређених привредних области и привлачењу средстава из међународних фондова.

Програмска активност 0001- **Унапређење привредног и инвестиционог амбијента** је програмска активност у оквиру које се планира висок ниво финансијских средстава који је пре свега намењен за суфинансирање пројеката општег карактера од значаја за локалну самоуправу (пројекти од значаја за локални економски развој, припрема документације за потребе реализације међународних пројеката, средства за потребе предфинансирања и суфинансирања одређених пројеката од значаја за град-углавном међународног карактера...) у износу од 92.000.000 динара, суфинансирање пројеката из области образовања од значаја за локалну самоуправу (развој образовно-

васпитног процеса, унапређење енергетске ефикасности, санације и адаптације и др) у износу од 25.000.000 динара, суфинансирање пројеката из комуналне области (изградња и капитално одржавање зграда и грађевинских објеката) у износу од 140.000.000 динара. Највећи износ средстава у 2025.години је опредељен управо за суфинансирање пројеката капиталног карактера.

Пројекат партиципативног буџетирања се у граду Сомбору веома транспарентно и квалитетно спроводи већ пар година уназад пружајући грађанима могућност да активно учествују у креирању одређеног дела расподеле буџетских средстава. У 2025.години предвиђена су средства за финансирање пројекта партиципативног буџетирања у средњим школама (ученици градских средњих школа су учествовали у поступку избора пројеката које ће град финансирати својим средствима) у износу од 6.000.000 динара и за финансирање пројеката партиципативног буџетирања месних заједница (грађани су користећи јавне, транспарентне алате одабрали пројекат који ће се финансирати из буџета града у 2025.години - читав ток поступка ће бити објављен и у Грађанском водичу кроз буџет града Сомбора за 2025.годину) у износу од 33.000.000 динара.

Програмска активност 0002- Мере активне политике запошљавања је програмска активност која је свој правни основ пронашла у Закону о запошљавању и осигурању за случај незапослености, омогућавајући тиме доношење Локалног акционог плана запошљавања града Сомбора. Локалним акционим планом запошљавања града Сомбора утврђују се циљеви и приоритети, програми и мере активне политике запошљавања усмерени ка побољшању стања на тржишту рада, унапређењу запошљивости и запошљавању на територији града Сомбора. Приоритети политике запошљавања су: побољшање услова на тржишту рада и унапређење институција тржишта рада, подстицање запошљавања и укључивања теже запошљивих лица на тржиште рада и унапређење квалитета радне снаге и улагање у људски капитал. Мере активне политике запошљавања за чију реализацију се издвајају средства из буџета Града Сомбора су: субвенције за запошљавање незапослених лица из категорије теже запошљивих на новоотвореним радним местима код послодаваца, субвенције за samozapoшљавање ради оснивања радње, задруге или другог облика предузетништва, као и за оснивање привредног друштва, уколико оснивач заснива у њему радни однос и јавни радови у сеоским подручјима у области одржавања и обнављања јавне инфраструктуре и одржавања и заштите животне средине. Средства су планирана у износу од 30.000.000 динара.

Програмска активност 0003 – Подршка економском развоју и промоција предузетништва подразумева суфинансирање пројеката предузетништва на начин учешћа средстава градског буџета на стварању повољније пословне климе. Програмска активност ће се реализовати са 4.000.000 динара. Пројекти који ће се суфинансирати су из области од значаја за унапређење и развој женског предузетништва, као и активности из области од значаја за унапређење и развој старих и уметничких заната.

Програм 5 – Пољопривреда и рурални развој, програм спада у сектор пољопривреде и руралног развоја са сврхом унапређивања пољопривредне производње у граду. Одељење за пољопривреду и заштиту животне средине

Градске управе града Сомбора обавља поверени посао за Министарство РС за пољопривреду, шумарство и водопривреду и сагласно Закону о пољопривредном земљишту доноси Годишњи програм заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта у државној својини за сваку годину. У складу са усвојеним програмом, уз сагласност надлежног министарства, пољопривредно земљиште у државној својини даје се на коришћење без накнаде, затим у закуп по праву првенства, праву пречег закупа и у поступку јавног надметања, лицитацијом путем званичне апликације Управе за пољопривредно земљиште.

Програмска активност 0001 – **Подршка за спровођење пољопривредне политике у локалној заједници** подразумева активности на реализацији Годишњег програма заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта у државној својини усвојеног од стране Скупштине града, уз сагласност републичких институција. Расходи планирани у оквиру ове програмске активности се односе делом на текуће расходе (стални трошкови; услуге по уговору – огласи; специјализоване услуге – организација рада пољочуварске службе, геодетске услуге; текуће поправке и одржавање – суфинансирање радова на уређењу каналске мреже...), а делом на издатке капиталног карактера као што су капитално одржавање и изградња атарских путева, капитални издаци за култивисану имовину (реализација садње ветрозаштитних појасева)...

Програмска активност 0002 – **Мере подршке руралном развоју** обухватају активности у оквиру којих су планирана средства намењена за конкурс за суфинансирање развоја пољопривредне производње на територији града (унапређење и савременији приступ пољопривредној производњи омогућавајући јој конкурентност и квалитет како на домаћем, тако и на страном тржишту-могућност извоза)...

Програм 6 – Заштита животне средине, програм спада у сектор заштите животне средине са сврхом обезбеђивања услова за одрживи развој локалне заједнице одговорним односом према животној средини, ефикасним и одрживим управљањем отпадним водама, као и одрживим управљањем отпадом. На Програм заштите животне средине, који је у надлежности Одељења за пољопривреду и заштиту животне средине, сагласност даје Министарство РС за заштиту животне средине, на основу кога се у складу са прописима у овој области врши мониторинг ваздуха, воде, буке, земљишта...

Програмска активност 0002- **Праћење квалитета елемената животне средине** је програмска активност која подразумева функционисање по утврђеним прописаним процедурама у области заштите животне средине, а у складу са Програмом заштите животне средине. Финансијска средства се издвајају за специјализоване услуге које подразумевају трошкове испитивања квалитета воде, буке и ваздуха од законом овлашћених институција, затим организовање едукација и радионица образовног карактера на тему очувања и одрживог развоја животне средине, као и суфинансирање одређених тематских програма и пројеката...

Програм 17 – Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије, програм који своје упориште проналази у сектору енергетике. Сврха програма је одрживи енергетски развој локалне самоуправе кроз подстицање унапређења енергетске ефикасности, побољшање енергетске инфраструктуре и шире

употребе обновљивих извора енергије што представља један од постулата одрживог развоја.

Програмска активност 0001 – Енергетски менаџмент је програмска активност која је Одлуком о буџету града Сомбора за 2025.годину планирана на нивоу од 17 милиона динара и представља учешће локалне самоуправе у суфинансирајућим пројектима енергетске ефикасности и унапређења енергетске свести становништва заједно са републичким органима.